

ACTIEPLAN
UNIE VAN WATER-
SCHAPPEN MANIFEST
MAATSCHAPPELIJK
VERANTWOORD
OPDRACHTGEVEN
EN INKOPEN

november 2022

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING	3
2 IMPLEMENTATIEPLANNEN WATERSCHAPPEN	4
3 ONDERSTEUNINGSPROGRAMMA UNIE	5
4 AANSLUITING ACTIEPLAN MVOI EN VERBETERINGEN	6
5 RELEVANTE DOCUMENTEN	6
BIJLAGE 1: AANSLUITING HANDLEIDING ACTIEPLAN	7
BIJLAGE 2: ONDERSTEUNINGSPROGRAMMA UNIE	8

1 INLEIDING

Het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI) is de opvolger van het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen uit 2016 en verbindt de Nederlandse overheden in hun aanpak om impact te maken met de uitgaven die ze doen. De waterschappen ondersteunen dit nieuwe Manifest en hebben besloten dat de Unie van Waterschappen, vanuit haar positie als koepelvereniging van de Nederlandse waterschappen, dit Manifest namens de waterschappen ondertekent. De Unie treedt bij de uitvoering van dit Manifest op als verbinder, activator en facilitator richting de waterschappen. Zoals vastgelegd in het Manifest MVOI, biedt de Strategie Duurzaam Opdrachtgeverschap Waterschappen hier het kader voor

STRATEGIE DUURZAAM OPDRACHTGEVERSCAP WATERSCHAPPEN

In 2021 is de strategie Duurzaam Opdrachtgeverschap Waterschappen (DOW) vastgesteld door de waterschappen om de sectorbrede ambities en doelen op duurzaamheid door te vertalen naar hun opdrachten aan de markt.

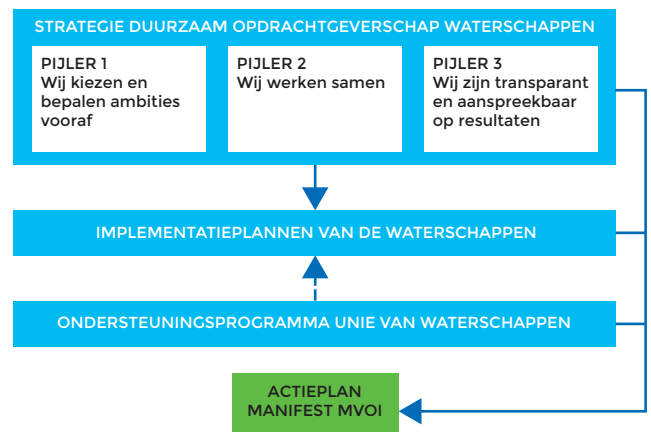

Alle waterschappen hebben inmiddels een eigen plan van aanpak opgesteld waarin het waterschap aangeeft hoe de implementatie van de strategie DOW binnen de eigen organisatie wordt opgepakt. Daarnaast heeft ieder waterschap een coördinator DOW aangesteld die samen met een team van collega's uit verschillende disciplines uitvoering geeft aan het plan van aanpak van zijn of haar waterschap.

De strategie DOW is volledig in lijn met het Manifest MVOI; beide documenten richten zich op het realiseren van blijvende impact door breder te kijken dan inkoop en op betrokkenheid van de hele organisatie op alle niveaus. Professioneel (intern) opdrachtgeverschap gaat vooraf aan het inkoopproces. Van visie- en planvorming tot (extern) opdrachtgeven en inkopen.

Ondertekenaars van het Manifest dienen hun aanpak concreet te maken in een actieplan, dat zij borgen en monitoren. De waterschappen stellen geen aparte actieplannen op, maar geven met de strategie Duurzaam Opdrachtgeverschap, de implementatieplannen en het ondersteuningsprogramma van de Unie, hier invulling aan.

In de figuur hieronder staat dit weergegeven::

2 IMPLEMENTATIEPLANNEN WATERSCHAPPEN

De Unie van Waterschappen heeft voor de waterschappen een format opgesteld op basis waarvan zij hun implementatieplannen voor de strategie DOW hebben opgesteld. Dit format bestaat uit voorbeelden en dient ter inspiratie voor de waterschappen. Zoals eerder aangegeven is inmiddels bij bijna ieder waterschap een coördinator Duurzaam Opdrachtgeverschap aangesteld die hiermee, samen met een team, aan de slag is gegaan. De implementatieplannen van de waterschappen zijn levende documenten die steeds worden bijgesteld en met elkaar gedeeld.

In de implementatieplannen hebben de waterschappen de drie pijlers van de strategie DOW geconcretiseerd voor hun eigen organisatie.

De drie pijlers van de strategie zijn:

PIJLER 1 - WE KIEZEN EN BEPALEN AMBITIES VÓÓRAF EN HANDELEN HIERNAAR

Deze pijler is gericht op het stellen van ambities, het concretiseren van haalbare tussendoelen en het definiëren van activiteiten en inspanningen die gericht zijn op het halen van die doelen. In het format wordt onder andere het gebruik van het Ambitieweb en de doelenbomen voorgesteld en er worden voorbeelden gegeven van de wijze waarop effect- en resultaatsdoelen bepaald kunnen worden.

PIJLER 2 - WE WERKEN SAMEN

Deze pijler beschrijft dat samenwerking is vereist om impact te maken. Dat geldt zowel binnen de waterschappen als voor de samenwerking met andere overheden en ook voor de samenwerking met marktpartijen en andere organisaties. Binnen deze pijler wordt aandacht besteed aan de governancestructuur binnen de waterschappen, met bijzondere aandacht voor de manier waarop duurzaam opdrachtgeverschap in de interne organisatie wordt ingevuld. Ook richt pijler 2 zich op de samenwerking met marktpartijen waarbij er onder andere aandacht is voor transparantie en verbetering in de samenwerking.

PIJLER 3 - WE ZIJN TRANSPARANT EN AANSPREEKBAAR OP RESULTATEN

Deze pijler richt zich op het stellen van duidelijke KPI's, het monitoren van resultaten en het transparant publiceren van deze informatie. Hierbij worden voorstellen gedaan voor de manier waarop KPI's kunnen worden opgesteld. Voor wat betreft monitoring wordt ingezet op proces- inspannings- en effectmonitoring op zowel projectniveau als organisatorisch niveau. De resultaten van de waterschappen worden o.a. gemonitord via de Klimaatmonitor op waterschapsspiegel.nl

3 ONDERSTEUNINGSPROGRAMMA UNIE

Het ondersteuningsprogramma van de Unie van Waterschappen is de verzameling aan activiteiten waarmee de Unie de komende jaren de waterschappen ondersteunt bij het bereiken van de gezamenlijke duurzame ambities en doelen door toepassing van de strategie DOW in hun activiteiten, programma's en projecten. De Unie onderneemt daarbij vier soorten activiteiten:

1. VERBINDEN

De Unie zorgt voor de verbinding tussen de waterschappen en de akkoorden en manifesten die zij gezamenlijk hebben ondertekend en de beleidsprogramma's van de Rijksoverheid waarin de waterschappen participeren, zoals bijvoorbeeld het programma Schoon en Emissieloos Bouwen. Dit maakt dat de waterschappen niet ieder afzonderlijk hoeven te participeren in deze trajecten. Dit houdt ook in dat de Unie de belangen van de waterschappen behartigt bij deze landelijke trajecten én er voor zorgt dat de afspraken, routekaarten, handreikingen, instrumenten etc. uit deze trajecten worden vertaald naar het werk van de waterschappen en/of gedeeld met de waterschappen.

2. KENNISDELEN

De Unie zorgt ervoor dat waterschappen kennis en ervaringen op het gebied van duurzaam opdrachtgeverschap onderling delen. Het gaat dan bijvoorbeeld om vertaling van de duurzame ambities in beleidsdocumenten, doelenbomen en andere goede voorbeelden. Dit doen zij via zogenaamde Communities Of Practice (COP's).

3. (GEZAMENLIJK) ONTWIKKELEN

Omdat waterschappen bij de implementatie van de aanpak uit de strategie Duurzaam Opdrachtgeverschap vaak tegen dezelfde vraagstukken en behoeften aanlopen, is het slim om (waar mogelijk) dit gezamenlijk via de Unie op te pakken. Het gaat onder andere om het aanbieden van trainingen op maat, het ontwikkelen van tools en het (laten) uitvoeren van onderzoeken. Het ondersteuningsprogramma voorkomt hierdoor dubbel werk van de waterschappen.

4. RAPPORTEREN & COMMUNICEREN

De Unie rapporteert over de gezamenlijke resultaten van de waterschappen. Ook zorgt de Unie voor ondersteunende communicatie over de strategie DOW binnen de waterschappen, zodat de bekendheid van en de betrokkenheid bij de strategie wordt vergroot. Behalve 'interne' communicatie verzorgt de Unie ook de communicatie en rapportage van ambities en resultaten naar andere stakeholders en partners zoals het ministerie van IenW, marktpartijen / branches en andere geïnteresseerde partijen.

De activiteiten in het ondersteuningsprogramma zijn niet alleen gericht op de ambtelijke organisatie, maar ook bedoeld om de bestuurders bij de waterschappen te laten handelen volgens de strategie DOW.

Het ondersteuningsprogramma volgt de drie pijlers van de strategie DOW. Een samenvatting van de activiteiten in het ondersteuningsprogramma is te vinden in bijlage 2. Ook dit programma is een levend document dat jaarlijks wordt geactualiseerd.

4 AANSLUITING ACTIEPLAN MVOI EN VERBETERINGEN

De implementatieplannen, in combinatie met het ondersteuningsprogramma, sluiten vrijwel naadloos aan bij het in het manifest MVOI gevraagde actieplan (zie ook bijlage 1).

Op een aantal punten gaat de aanpak Duurzaam Opdrachtgeverschap van de waterschappen zelfs nog verder dan het Manifest MVOI. Het gaat dan onder andere om:

- De verbinding die de waterschappen legt tussen ambities, doelen, activiteiten en monitoring, waardoor duurzame ambities concreet en meetbaar worden gemaakt.
- De uitwerking van Duurzaam Opdrachtgeverschap waarbij er aandacht is voor de formele sturingslijnen in de organisatie, maar ook voor informele sturing (cultuurverandering).
- De 'communities of practice' waarin waterschappen intensief kennis delen en ontwikkelen.
- De inzet op effectmonitoring op zowel project- als organisatieniveau. En de monitoring op sectorniveau via de Klimaatmonitor Waterschappen.

De daadwerkelijke uitvoering van de implementatieplannen en het ondersteuningsprogramma is een belangrijke eerste vervolgstap voor de waterschappen.

De implementatieplannen van de waterschappen worden de komende periode nog verder aangescherpt:

1. Het Manifest zet in op kennisdeling door het transparant maken van ambities en plannen zodat partijen van elkaar kunnen leren. De strategie Duurzaam Opdrachtgeverschap en het ondersteuningsprogramma van de Unie zijn te vinden op de website van de Unie van Waterschappen. Daarnaast delen de waterschappen onderling hun implementatieplannen.

2. Het Manifest maakt onderscheid tussen vijf ontwikkelstappen (afweging, pilots, verbreding, borging, leiderschap) die een organisatie doorloopt. De waterschappen maken, ieder voor zich, een expliciete keuze welke ontwikkelstappen zij willen zetten in welk tempo de komende periode.
3. Wanneer gekeken wordt naar de vier hoofdlijnen van het nationaal plan MVI (brede borging in de organisatie, strategische inzet op sectoren, minder vrijblijvendheid, integrale aanpak van MVI), valt op dat het punt "minder vrijblijvendheid" nog maar beperkt aan bod komt in de aanpak van de waterschappen onder de strategie DOW. De komende periode bepalen de waterschappen gezamenlijk op welke manier zij "minder vrijblijvendheid" gaan invullen in dit kader.
4. Met de Projectenkalender Waterschappen geven de waterschappen inzicht in de komende investeringsprojecten. De komende periode geven de waterschappen aan met welke van deze projecten op deze kalender zij actief aan de slag gaan met duurzaam opdrachtgeven en inkopen. Daarnaast wordt onderzocht of de waterschappen ook een aanbestedingskalender gaan opstellen.
5. Via de Klimaatmonitor Waterschappen maken de waterschappen een collectieve en continue meting van de milieu-impact van hun handelen. In de handleiding actieplan worden ondertekenaars gevraagd om via een nulmeting inzicht te geven in de stappen die tot nu toe gezet zijn. Om hierbij aan te sluiten gaan de waterschappen in de Klimaatmonitor vragen opnemen waarmee ieder waterschap inzicht geeft bij welke activiteiten op het gebied van duurzaam opdrachtgeverschap en inkopen tot dan toe stappen zijn gezet en welke resultaten zijn geboekt

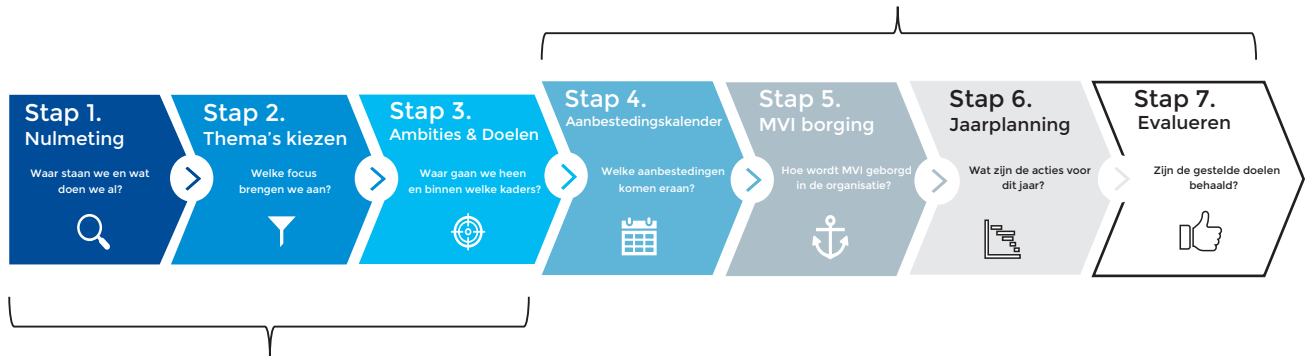
5 RELEVANTE DOCUMENTEN

- Het Manifest MVOI is te vinden op www.pianoo.nl
- De strategie Duurzaam Opdrachtgeverschap Waterschappen en bijbehorende documenten is te vinden op www.unievanwaterschappen.nl

BIJLAGE 1: AANSLUITING HANDLEIDING ACTIEPLAN

De Handleiding Actieplan, opgesteld door PIANOo is een richtlijn voor het opstellen van een goed actieplan.

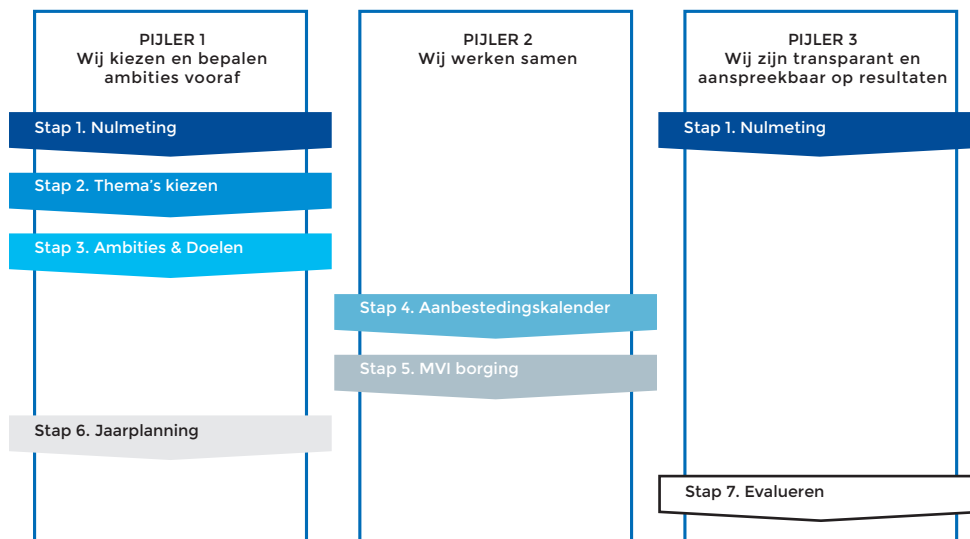
STAP 4-7 WORDEN ELK JAAR OPNIEUW UITGEVOERD

STAP 1-3 WORDEN ÉÉN KEER UITGEVOERD

De stappen in deze handleiding sluiten goed aan bij de drie pijlers van de strategie Duurzaam Opdrachtgeverschap Waterschappen en de manier waarop deze worden uitgewerkt in de implementatieplannen.

SAMENHANG STRATEGIE DOW EN ACTIEPLAN MVOI

BIJLAGE 2: ONDERSTEUNINGSPROGRAMMA UNIE

ONDERSTEUNINGSPROGRAMMA STRATEGIE DOW

	PIJLER 1 Wij kiezen en bepalen ambities vooraf	PIJLER 2 Wij werken samen	PIJLER 3 Wij zijn transparant en aanspreekbaar op resultaten
Verbinden	<ul style="list-style-type: none"> • Vertaling van routekaarten 	<ul style="list-style-type: none"> • Nieuwe samenwerkingsverbanden 	<ul style="list-style-type: none"> • Inzicht in landelijke monitoringinstrument
Kennis-delen	<ul style="list-style-type: none"> • Delen van voorbeelden 	<ul style="list-style-type: none"> • Buyergroups • Communicaties of practice • Delen van voorbeelden 	<ul style="list-style-type: none"> • Delen van voorbeelden
Gezamenlijk Ontwikkelen	<ul style="list-style-type: none"> • Impactanalyse • Format implementatieplan • Ambitiweb voor Waterschappen • Trainingen 	<ul style="list-style-type: none"> • Gezamenlijke marktconsultaties 	<ul style="list-style-type: none"> • Tendertool voor polymeren • Onderzoek naar CO2 beprijzing • Verbreden klimaatmonitor
Rapporteren Communiseren	<ul style="list-style-type: none"> • Overzicht (infographic) van afspraken 	<ul style="list-style-type: none"> • Projectenkalender • Betrekken bestuurders en beslissers • Stakeholderoverzicht voor coördinatoren 	<ul style="list-style-type: none"> • Rapportage resultaten

